

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. IIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

7 tam audacter cum illo loquere, quàm tecum. Tu quidem ita viue, vt nihil commit-
 tas, nisi quod committere etiam inimico possis: sed quia interueniunt quædam, quæ
 consuetudo fecit arcana, cum amico omnes curas, omnes cogitationes tuas misce. 2 Fide-
 lem si putaueris, facies. Nam multi fallere docuerunt, dum timent falli: & aliis ius pec-
 candi suspicando fecerunt. Quid est ergo, quare vlla verba coram amico retraham?
 quid est, quare me coram illo non putem solum? Quidam quæ tantum amicis commit-
 tenda sunt, obuiis narrant, & in quolibet aures, quidquid illos vrit, exonerant: quidam
 rursus etiam carissimorum conscientiam reformidant, & si possent, ne sibi quidem cre-
 dituri, interius premunt omne secretum. Neutrum faciendum est. vtrumque enim vi-
 tium est, & 10 omnibus credere, & nulli: sed alterum honestius dixerim vitium, alterum
 tutius. Sic vtrosque reprehendas, & eos qui semper inquieti sunt, & eos qui semper quie-
 scunt. Nam illa tumultu gaudens, non est industria, sed exagitata mentis concursatio:
 & hæc non est quies, quæ motum omnem molestiam iudicat, sed dissolutio & languor.
 Itaque hoc quod apud 11 Pomponium legi, animo tuo mandabitur. *Quidam ad eum in late-
 bras refugerunt, vt putent in turbido esse, quidquid in luce est.* Inter se ista miscenda sunt, &
 quiescenti agendum, & agenti quiescendum est. Cum rerum naturâ delibera. illa di-
 cet tibi, se & diem fecisse & noctem.

EPIST. IIII.

HORTATVR ad perseuerandum in Philosophiâ: à quâ in seruum & grauem, ac verè
 virum transcribatur. Ceteros, pueros esse: timere non timenda. vt Mortem inprimis. Atqui
 hanc finem malorum esse, & impetu aut desperatione multos contempnisse: cur non ratione? Vi-
 tam ergo non amandam, & cotidie cogitandum, quàm ex variis leuibufque causis mors veniat.
 Emblema deim ex Epicuro, de veris Diuitiis.

PERSEVERA vt cœpisti, & quantum potes propera: quò diutiùs frui emendato
 animo & composito possis. Frueris quidem etiam dum emendas, etiam dum com-
 ponis: alia tamen illa voluptas est, quæ percipitur ex contemplatione mentis ab omni
 labe puræ & splendida. Tenes vtique memoriâ, quantum senseris gaudium, cum 1 præ-
 textâ positâ, sumpsisti virilem togam, & 2 in forum deductus es: maius exspecta, cum
 puerilem animum deposueris, & te 3 in viros philosophia transcripserit. Adhuc enim
 non pueritia in nobis, sed, quod est grauius, 4 puerilitas remanet: & hoc quidem peius
 est, quòd auctoritatem habemus senum, vitia puerorum: nec puerorum tantum, sed in-
 fantium. Illi leuia, hi falsa formidant: nos vtraque. 5 Profice modò, & intelliges, quæ-
 dam

7. TAM AUDACTER.] Hoc negant isti à civili
 prudentiâ. vt Publius: Ita crede amico, ne sit ini-
 mico locus. Vt Sophocles:

— ἐς τὴν φίλον

Τοσαύτ' ὑπεργῶν ὠφελὲν βελήσομαι,

Ὡς αἰὲν ἔμφοροντα τοῖς πολλοῖσι γῆ

Βεγῆρ' ἀπιστός ἐστ' ἑταίριος λιμὴν:

— amico ego velim

Sic credere atque commodare, vt neutiquam
 Semper futuro. nam profectò plurimis
 Sodalitatis portus infidus fuit.

8. NIHIL COMMITTAS.] Libri omnes instâ
 voce, nihil tibi committas. Coniicio fuisse, nihil
 tibi consciscas.

9. FIDelem.] Linius: Vult sibi quisque cre-
 di, & habita fides ipsam obligat fidem. Plutar-
 chus, Preceptis conubialibus: ποιῶν γὰρ τὸ πιστῶ-
 εν δοῦναι πιστῶσθαι, καὶ τὸ φιλεῖν φιλεῖσθαι: Fit
 enim vt si fidas, fides tibi redhabeatur, & ame-
 re, si ames.

10. OMNIBVS CREDERE.] Hesiodum est:
 Πίστις δ' ἀπὸ θυμῶν καὶ ἀπιστία ἀπὸ θυμῶν ἀνδρῶν
 Ipsa fides homines, & diffidentia perdit.
 nempe, cum sine modo. Temperanda sunt.

11. POMPONIVM.] Poetam Tragicum hoc nomi-
 ne scio, sed & alios. At ista non olent poetam: estq; in
 meo libro opt. Pompeium philosophum.

EPIST. IIII. PRÆTEXTA.] Quæ puerorum
 scilicet, ad annum pubertatis aut circa.

2. IN FORVM.] Tirocinij die, quo parentes &
 amici sollemniter eò deducebant, auspicy causâ, &
 velut ad res nunc aptum.

3. IN VIROS.] Diogenes Cynicus, præcone in
 Olympiis proclamante, Dioxippus viros vicit:
 Imò iste mancipia, inquit, ego viros. Laërtius. Ego
 aliquid Manuâ. 11. Diff. 1.

4. PVERILITAS.] Tale De const. sap. cap. XII.

5. PROFICE MODÒ.] In sapientia studio, & ve-
 rum dilectu. At alij, prospice: nec id malè. Intende
 aciem, & longius vide.

6. METVS

A dam ideò minùs timenda, quia multum ⁶ metus afferunt. Nullum ⁷ magnum malum, quod extremum est. Mors ad te venit. timenda erat, si tecum esse posset: necesse est, aut non perueniat, aut pertranseat. Difficile est, inquis, animum perducere ad contemptum animæ. Non vides, quàm ex friuolis caussis contemnatur? Alius ante amicæ fores laqueo pependit; alius se præcipitavit à tecto, ne dominum stomachantem diutiùs audiret; alius, ne reduceretur è fugâ, ferrum adegit in viscera. Non putas virtutem hoc effecturam, quod effecit nimia formido? Nulli potest secura vita contingere, qui de producendâ nimis cogitat: qui inter magna bona multos consules numerat. Hoc quotidie meditare, vt possis æquo animo vitam relinquere: quàm multi sic complectuntur & tenent, quomodo qui à torrente rapiuntur, spinas & aspera. Plerique inter mortis metum, & vitæ tormenta, miseri fluctuant: & ⁸ viuere nolunt, & mori nesciunt. Fac itaque tibi iucundam vitam, omnem pro illâ sollicitudinem deponendo. Nullum bonum iuuat habentem, nisi ad cuius amissionem præparatus est animus. Nullius autem rei ⁹ facilius amissio est, quàm quæ desiderari amissa non potest. Ergo aduersus omnia quæ accidere possunt etiam potentissimis, adhortare te & indura. De Pompeij capite ¹⁰ pupillus & ¹¹ spado tulere sententiam: de Crasso crudelis & insolens Parthus. Caius Cæsar iussit ¹² Lepidum ¹³ Decimo tribuno præbere ceruicem: ipse Chæreæ præstitit. Neminem eò fortuna prouexit, vt non tantum illi minaretur, quantum permiserat. Noli huic tranquillitati confidere. momento mare vertitur: ¹⁴ eodè die, vbi ¹⁵ luserunt nauigia, sorbentur. Cogita posse latronem & hostem admouere iugulo tuo gladium, vt potestas maior absit, nemo non seruus habet in te vitæ necisque arbitrium. Ita dico, ¹⁶ quisquis vitam suam contempserit, tuæ dominus est. recognosce exemplum eorum, qui domesticis insidiis perierunt, aut apertâ vi, aut dolo: & intelliges, non paticiores seruorum irâ cecidisse, quàm regum. Quid ad te itaque, quàm potens sit quem times, cum id propter quod times, nemo non possit? At si fortè in manus hostium incideris, victor te duci iubebit, ¹⁷ eò nempe quò ducaris. Quid te ipse decipis, & hoc nunc primum, quod olim ^C patiebaris, intelligis? Ita dico, ex quo natus es, ducaris. Hæc & huiusmodi versanda in animo sunt, si volumus illam vltimam horam placidi exspectare: cuius metus omnes alias inquietas facit. Sed vt epistolæ finem imponam, accipe quod hodierno die mihi placuit. & hoc quoque ex alienis ¹⁸ hortulis sumptum est. *Magnæ diuitiæ sunt, ¹⁹ lege naturæ composita paupertas.* Lex autem illa naturæ, scis quos nobis terminos statuit? Non esurire, non sitire, non algere. Vt famem sitimque depellas, non est necesse superbis asserere liminibus, nec supercilium graue, & contumeliosam etiam ²⁰ humanitatem pati: non

6. METUS AFFERVNT.] *Muretus*, auferunt: sed sententiâ, dum planam facere vult, parum arguât aut rectâ. Teneo cum libris, auferunt: sensu. quâdam non timeas, quia nimium timeas: id est mortem. Nam ita hanc times, vt timorem extremum: si autem, nonne metu iam omni vindicat?

D 7. MAGNUM MALVM.] *Vox*, malum, scriptus abest, sententiæ tamen deest.

8. VIVERE NOLVNT.] *Epicuræ* increpatio: *Θαυμαστον ἀνθρώποις, μήτε τῆν δειλοτάτην, μήτε δευτέρωθεν*: Mirifici homines, nec viuere nec mori vultis.

9. FACILIOR AMISSIO.] *Boëtius* adspexit: Perexile bonum est, quod æquo animo feratur amissum.

10. PVPILLVS.] *Rex Aegypti*, puer & sub tutela.

11. SPADO.] *Pothinus Eunuclus*, regis & verum potens.

12. LEPIDVM.] *Illum cognatum suum, & Drusillæ sororis maritum. Coniurationis crimine damnauit, de quo Sueton. Calig. cap. XXIV. ego in Comm. ad XIV. Annal. Tacit.*

13. DECIMO.] *Scripti*, Dextro. Parum de nomine. sed Tribuni igitur ipsi bonitiores puniebant, occidebant.

14. EODEM DIE.] *Quibusdam*, die, abest: & posus ad momentum reserret.

15. LVSERVNT.] *In tranquillitate*, securæ & vagæ.

16. QVISQVIS VITAM.] *Tragicus*: Contempserit omnes ille, qui mortem prius. *Iustinus*: Nihil est, difficile persuadere, persuasoris mori.

17. EÒ NEMPE.] *Sunt Seneca*, velut respondentis. *Ducar*, inquis. quid tum, aut quò? huc quò ab ipsâ Naturâ cotidie, id est ad mortem. Vt tyrannus non faciat, nonne ipsa? nonne per te illuc ibas?

18. HORTVLIS.] *Epicuri*.

19. LECE NATVRÆ.] *Adde De Vit. beat. cap. XIII.*

20. HVMANITATEM.] *In ipsis conuiuiis, aut sermonibus, aut & donis, superbe se gerunt, contemnunt aut illudunt. Quidam libri*, humilitatem malè.

non est necesse maria tentare, nec sequi castra. Parabile est quod natura desiderat, & ex-
positum: ad superuacua sudatur. Illa sunt quæ²¹ rogam conterunt, quæ nos fenescere²² sub
tentorio cogunt, quæ in²³ aliena littora impingunt. Ad manum est, quod satis est.

EPIST. V.

ARCET ab ostentatione Philosophia, & ne cultu notabilem aut victu se faciat. Non sper-
nere vulgi omnia, sed modicè adhibere, & citra vitium. Sordes abdicat: ad Naturæ legem nos
vocat. Clausula est, ex Hecatore, de Spei & Metus coniunctione. Liberum ab altero esse, qui
alteram posuit: obnoxium utrique, qui vni.

QVOD pertinaciter studes, & omnibus omissis, hoc vnum agis, vt te quotidie me-
liorem facias, & probo & gaudeo: nec tantum hortor, vt perseueres, sed etiam
rogo. Illud autem te admonco, ne eorum more qui non proficere, sed¹ conspici cupiunt, B
facias aliqua, quæ in² habitu tuo, aut³ genere vitæ notabilia sint. ⁴ Asperum cultum,
& ⁵ intonsum caput, & negligentem barbam, & indictum⁶ argento odium, & ⁷ cu-
bibile humi positum, & quidquid aliud ambitionem⁸ peruersâ viâ sequitur, deuota. Sa-
tis ipsum nomen philosophiæ, etiam si modestè tractetur, inuidiosum est. Quid si nos
hominum consuetudini cœperimus excerpere? Intus omnia dissimilia sint: ⁹ frons no-
stra populo conueniat. Non¹⁰ splendeat toga: ne¹¹ sordeat quidem. non habeamus ar-
gentum, in quod solidi¹² auri cælatura descenderit: sed non putemus frugalitatis indi-
cium auro argentoque caruisse. Id agamus, vt meliorem vitam sequamur quàm vulgus,
non vt contrariam: alioqui quos emendari volumus, fugamus, & à nobis auertimus.
Illud quoque efficimus, vt nihil imitari velint nostri, dum timent ne imitanda sint om-
nia. Hoc primum philosophia promittit, ¹³ sensum communem, humanitatem & con-
gregationem: ¹⁴ à quâ professione ¹⁵ dissimilitudo separabit. Videamus ne ista, per quæ
admirationem parare volumus, ridicula & odiosa sint. Nempe propositum nostrum C
est, ¹⁶ secundum naturam viuere. Hoc contra naturam est, torquere corpus suum, &
faciles odisse munditias, & squallorem appetere, & cibus non tantum vilibus vti, sed ta-
tris & horridis. Quemadmodum ¹⁷ delicatas res desiderare, luxuriæ est: ita vilitas &
non magno parables fugere, dementiæ est. Frugalitatem exigit philosophia, non pec-
nam:

21. TOGAM CONTERVNT.] In officiis ciuili-
bus, salutatione, deductione: ubi clientuli viti sem-
per togati. Vidi, qui contextunt legerent, caculos.

22. SVB TENTORIO.] In militiâ, vt rem
faciamus.

23. ALIENA LITTORA.] Longinquas & trans
mare terras, eodem fine. Ad mercatores spectat.

EPIST. V. I. CONSPICI CVPVNT.] Con-
tra hoc genus multa Epictetus in Dissert. lib. iv. cap.
viii. multa, inquam, istis gemella.

2. HABITV.] Veste, aut corporis cultu.

3. GENERE VITÆ.] Ministerio, supellecti-
le, mensâ.

4. ASPERVN CVLTVM.] Vestem hirtam
aut sordentem.

5. INTONSVN.] Philosophorum tunc habitu:
idemque in barbâ. quam aut neglegenter, aut nec ton-
debant.

6. ARGENTO ODIVN.] Quod iudem renuebant,
fictilibus contenti.

7. CVBILE HVMI.] Sine ipse lectus in terrâ, siue
minus exstructus. Nam diuitum thori alti; aliorum
humiles & depressi.

8. PERVERSA VIA.] Quâ ad gloriam eunt,
non cundo.

9. FRONS NOSTRA.] Obuia & exterior omnis
ista facies.

10. SPLENDEAT.] Nitida, recens lota, & pexa:
vt in elegantibus.

11. SORDEAT.] Alba, quod satis sit. Vide De
Tranquill. cap. i.

12. AVRI CÆLATVRA.] Emblemata, siue Latinis
Inserta.

13. SENSVM COMMVNEM.] Non in decretis
animi, sed in externo rerum vsu.

14. A QVA PROFESSIONE.] Id est, ab eo quod
philosophia promittit: iam dictum. Alij, professio-
nis, quod sit, A societate & congregatione separant,
dissimilis professio.

15. DISSIMILITVDO.] Si abimus à sensu com-
muni, congregatione, & talibus.

16. SECVNDVM NATVRAM.] Commune phi-
losophorum axioma. De Vit. beat. cap. iiii. & viii.
item Epist. xli. in fine.

17. DELICATAS RES.] Mens liber: Quem-
admodum petere delicatos cibos, luxuriosi est,
ita vilitas & non magno paratos fugere.

18. SVSPI-